



Ålands lagtings beslut om antagande av
**Landskapslag om ett utvärderingsförfarande för
kommuner med synnerligen ansträngd ekonomi**

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

I denna lag finns bestämmelser om ett förfarande för kommuner med synnerligen ansträngd ekonomi. Lagens syfte är att trygga den lagstadgade servicen för kommuninvånarna samt att säkerställa förutsättningarna för kommunen att ge denna service i en situation där ekonomin är synnerligen ansträngd.

Bestämmelser om ändring av kommunindelningen finns i kommunstrukturlagen (2019:29) för Åland (nedan kommunstrukturlagen).

2 §

Kriterier för en synnerligen ansträngd ekonomi

En kommuns ekonomi betraktas som synnerligen ansträngd om kommunen inte har täckt ett underskott i kommunens balansräkning inom tre år från ingången av det år som följer efter det år då bokslutet fastställdes.

En kommuns ekonomi betraktas dessutom som synnerligen ansträngd om följande två ekonomiska nyckeltal två år i följd har underskridit de angivna gränsvärdena:

1) årsbidraget i förhållande till avskrivningar och nedskrivningar i kommunens koncernresultaträkning är lägre än 80 procent i medeltal av de tre senaste åren

2) soliditeten är lägre än 50 procent.

Som grund för nyckeltalen i 1 och 2 mom. används de bokslutsuppgifter som Ålands statistik- och utredningsbyrå årligen publicerar. Vid beräkningen av det underskott som avses i 1 mom. beaktas över- eller underskott från tidigare räkenskapsperioder, räkenskapsperiodens över- eller underskott samt summan av frivilliga reserveringar och avskrivningsdifferenser. För nyckeltalen i 2 mom. används bokslutsuppgifterna för kommunkoncernen i det fall där kommunen upprättar koncernbokslut, i annat fall används bokslutsuppgifterna för kommunen.

Trots bestämmelserna i 3 mom. ska inte ett tillfälligt likviditetsstöd som kommunen har beviljats med stöd av landskapslagen (2021:63) om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner eller landskapslagen (2024:79) om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner beaktas i grunden för nyckeltalen.

3 §

Utvärderingsförfarande

Om en kommuns ekonomi betraktas som synnerligen ansträngd ska kommunen och landskapsregeringen tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen kräver och att vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen.

Landskapsregeringen ska fatta beslut om inledande av utvärderingsförfarandet så snart som möjligt efter att kommunernas bokslutsuppgifter har publicerats. Beslut om inledande av ett

utvärderingsförfarande ska dock inte fattas om kommunen medverkar i en särskild kommunindelningsutredning som landskapsregeringen med stöd av kommunstrukturlagen har fattat beslut om att ska genomföras.

När ett utvärderingsförfarande har inletts kan beslut om inledande av ett nytt utvärderingsförfarande för samma kommun fattas först efter att det pågående förfarandet har slutförts. Om fullmäktige har fattat beslut om åtgärder till följd av ett utvärderingsförfarande kan beslut om inledande av ett nytt förfarande fattas först efter att den tid som angetts för genomförande av åtgärderna har löpt ut och kommunen har delgivit landskapsregeringen den utredning som avses i 6 § 2 mom.

4 §

Utvärderingsgrupp

Utvärderingen av en kommun med synnerligen ansträngd ekonomi görs av en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av landskapsregeringen och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser landskapsregeringen till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och landskapsregeringen. Gruppen ska lägga fram ett förslag till åtgärder som behövs för att garantera servicen till invånarna och för att trygga förutsättningarna för servicen.

Kommunen är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som utvärderingsgruppen behöver för att göra utvärderingen.

5 §

Begränsning av investeringar

En kommun med synnerligen ansträngd ekonomi eller ett bolag som i sin helhet ägs av en sådan kommun får inte under den tid utvärderingsförfarandet pågår ingå förbindelser om investeringar i byggnader om inte investeringen i sin helhet kan finansieras med eget kapital. Begränsningen enligt denna paragraf gäller under en period som börjar när landskapsregeringen med stöd av 3 § 2 mom. fattar beslut om inledande av ett utvärderingsförfarande och avslutas när landskapsregeringen med stöd av 6 § 3 mom. avgör om det behövs en särskild kommunindelningsutredning.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. kan kommunen eller ett bolag som ägs av kommunen ansöka om dispens för att ingå en förbindelse om en sådan investering som avses i momentet. Landskapsregeringen kan bevilja dispens om investeringen är nödvändig och brådskande för att trygga tillgången till lagstadgad service för invånarna.

Trots bestämmelserna i 1 mom. får kommunen eller ett bolag som ägs av kommunen ingå förbindelser om investeringar som hänför sig till årligt underhåll av byggnader samt sådana investeringar som är nödvändiga utifrån en tillsynsmyndighets inspektioner.

Om en rättshandling har företagits i strid med denna paragraf är kommunen, eller det bolag som ägs av kommunen, ansvarig för investeringskostnaderna och andra eventuella påföljder i anslutning till investeringen, om kommunen eller det av kommunen ägda bolaget inte har ansökt om och beviljats dispens, eller om de har förfarit i strid med dispensen.

6 §

Behandling av utvärderingsgruppens förslag

Utvärderingsgruppens åtgärdsförslag ska tillställas fullmäktige och landskapsregeringen.

Fullmäktige ska behandla utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delge landskapsregeringen beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder. Budgeten och ekonomiplanen ska göras upp så att de förverkligar

fullmäktiges beslut om åtgärder. I verksamhetsberättelsen ska det läggas fram en utredning över genomförandet av åtgärderna och deras tillräcklighet under räkenskapsperioden. Kommunen ska delge landskapsregeringen utredningen före utgången av juni månad året efter räkenskapsperioden.

Utgående från utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och fullmäktiges beslut ska landskapsregeringen avgöra om det i syfte att ändra kommunindelningen behövs en sådan särskild kommunindelningsutredning som avses i kommunstrukturlagen.

Landskapsregeringen kan också fatta beslut om behovet av en särskild kommunindelningsutredning utan att ett nytt utvärderingsförfarande inleds, om de åtgärder som godkänts i ett tidigare utvärderingsförfarande inte har genomförts inom den angivna tiden och om minst ett av kriterierna som anges i 2 § uppfylls.

7 §

Tidsfrister

En utvärderingsgrupp ska tillsättas senast tre månader efter att landskapsregeringen med stöd av 3 § 2 mom. har fattat beslut om inledande av ett utvärderingsförfarande.

Utvärderingsgruppen ska överlämna sitt åtgärdsförslag senast sex månader efter att gruppen tillsattes. Om det är nödvändigt för att göra en tillräcklig analys av kommunens ekonomi kan landskapsregeringen på begäran förlänga gruppens mandat.

Fullmäktige ska behandla utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delge landskapsregeringen sitt beslut med anledning av den senast tre månader efter att åtgärdsförslaget delgavs kommunen.

Landskapsregeringen ska ta ställning till behovet av en särskild kommunindelningsutredning enligt kommunstrukturlagen senast ett år efter att utvärderingsgruppen tillsattes. Om utvärderingsgruppens mandat har förlängts ska landskapsregeringen i stället fatta beslut senast två månader efter att fullmäktiges beslut delgavs landskapsregeringen.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026. Ett beslut om inledande av ett utvärderingsförfarande fattas första gången efter att bokslutsluppgifterna för räkenskapsåret 2025 har publicerats.

Mariehamn den 17 september 2025

Jörgen Pettersson
talman

Marcus Måtar
vicetalman

Pernilla Söderlund
vicetalman